

RINGERIKE KOMMUNE	
Ar. saksnr./doknr.	Opprett. år
13/903-1	6357 13
Innk. dato:	11. APR 2013
Objektkode:	K12
Tjenesteomr.:	STA

Rådsm
Holland
Kari S.

Nærmiljøgruppa på Hen, Vågård og Nymoen
Hensveien 158
3516 Hønefoss

Fylkesmannen i Buskerud
Postboks 1604
3007 Drammen

Hen, 14. Januar 2013

RINGERIKE KOMMUNE	
Ar. saksnr./doknr.	Opprett. år
12/3201-31	8882/13
Innk. dato:	8 APR 2013
Objektkode:	REG 379
Tjenesteomr.:	Saksnr. Ingeborg F

AD VERN AV HENSMOEN – RINGERIKE KOMMUNE

Viser til bevaringsprinsippene i naturmangfoldloven, og ber om at dødislandskapet på Hensmoen blir ivarettatt for ettertiden. Landskapet er av nasjonal verdi¹, og består av skog og våtmarksområder med to grytehullstjern, Vesletjern og Storetjern. Gjennom den globale konvensjonen CBD har Norge forpliktet seg til å stanse tapet av det biologiske mangfoldet,² ergo må dette naturminnet fra siste istid vernes offisielt straks. Ringerike kommune har tillatt nedbygging av dødislandskapet på Hensmoen gjennom flere tiår, og det er stadig mindre igjen å verne for ettertiden. Etersom Ringerike kommune ikke har registrert det biologiske mangfoldet³ slik Stortinget oppfordret alle kommuner å gjennomføre innen 2003⁴, er det særs viktig med statlig vern av Hensmoen. Direktoratet for Naturforvaltning påpeker: *Konkret handling på lokalt nivå er helt nødvendig for å nå det internasjonale målet om å stanse tapet av biologisk mangfold.*⁵ Ved å verne dette ferskvann/våtmarksområdet med naturminne etter

¹ Lars Brikstad skriver i sin evaluering av det landsomfattende registreringsmateriale, *Kvartærgeologisk verneverdige områder i Norge*, at områder som dette på Hensmoen er av nasjonal verdi. (Utgitt av Norsk Institutt for Naturforskning, s. 17)

² Stortingsmelding nr. 21 (2004-2005)

³ Ifølge Elliv Kornkvean v/Landbrukskontoret i Ringerike og Hole

⁴ Stortingsmelding 58 (1996-97) "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling"

⁵ Direktoratet for Naturforvaltning: www.dirnat.no/2010-malet/

siste istid som tema, vil dessuten variasjonen av denne naturtypen ivaretas ettersom fokuset på fugl har vært dominerende i tidligere vernearbeid.⁶

Gjennom allsidig bruk er skogen på Hensmoen av stor samfunnsmessig betydning: Storetjern er drikkevannskilden til det lokale vannverket, Vesletjern benyttes til bading og folk fra fjern og nær sanker enorme mengder tyttebær og sopp her. Skogen er også kjerneområdet for Ringerike Orienteringslag og Fossekallen IL, og tradisjonsrike løp som Jonsokløpet og Karusell-løp foregår her. Skogsområdet er ypperlig for rullestolbrukere, og Norgesmesterskapet i presisjonsorientering ble arrangert på Hensmoen i fjor. (Predisjonsorientering er orienteringsidrettens tilbud til funksjonshemmede). Ansatte på Hensmoen industriområde bruker trimløypene i lunsjpausen og Ringeriksmaraton går gjennom her. Landskapet er også av pedagogisk betydning og viktig for forskning og utdanning, idet representanter fra UiO drar hit på ekskursjoner.

Bynært friluftsliv som dette, nær Hønefoss og tettstedene Hen, Vågård og Nymoene, skal vies nasjonal oppmerksomhet, da slike områder og deres flora og fauna er viktige for store deler av landets befolkning.⁷ Mange som bor i Hønefoss benytter seg av skogen på Hensmoen, som danner en sammenhengende grønnstruktur over Vågård og helt til Jevnaker. At dødsidslandskapet ligger i sykkelavstand fra Hønefoss sentrum, gjør at området kan benyttes i prosjektet "Den naturlige skolesekken", som skal styrke natur- og miljøfagene i grunnskolen.⁸ Det er store kunnskapshull blant folk flest når det gjelder kvartærgeologi, og de færreste på Ringerike kjenner til at tjernene på Hensmoen er vannfylte dødisgroper fra siste istid. Det er således viktig med en bevisstgjøring blant befolkningen for ytterligere verdsettelse av landskapet, for eksempel ved å sette opp informasjonstavler ved grytehullstjernene som forklarer landskapet gjennom kvartærgeologien. Særlig interessant er forløpet av is-avsmelting som førte til at smeltevann strømmet ut gjennom Begnadalen på slutten av istiden for ca. tusen år siden.⁹

Vern av Storetjern og Vesletjern kan også ses i sammenheng med Regjeringens strategiske mål for arbeidet med vannforurensning: *det skal sikres en vannkvalitet i*

⁶ Ninarapport 535: Naturfaglig evaluering av norske verncområder

⁷ Stortingsmelding 58 (1996-97)

⁸ Den naturlige skolesekken er et samarbeid mellom Miljøverndepartementet og Kunnskapsdepartementet.
www.natursekken.no

⁹ Ifølge sjefingeniør Knut J. Wolden, Norges geologiske undersøkelse

ferskvannsføremøster som sikrer opprettholdelse av arter og økosystemer og ivaretar hensynet til menneskenes helse og trivsel.

Videre:

Viktige vannføremøster nær områder hvor folk bor og oppholder seg til daglig og som fra naturens side er egnet for bading og nærfriluftsliv, skal sikres en vannkvalitet som tilfredsstillende slik bruk og et vern av tilgrensende arealer mot nedbygging og skadelige inngrep.¹⁰

Et vern av grytehullstjernene og området rundt vil dermed være helt i tråd med disse målene, også i forhold til konvensjonen om biologisk mangfold som fokuserer på at naturen skal komme menneskeheten til gode.¹¹ Storetjern har i over 60 år vært drikkevannskilden til Østre Hen Vannverk. Gjennom alle disse årene har vannprøvene vist god vannkvalitet og vannstanden er stabil. Begge grytehullssjøene er dessuten fisketomme og kan derfor inneholde en interessant fauna av ferskvannsorganismer.

Den lette tilgjengeligheten til Hensmoen gjør dette lille, men mangfoldige skogsområdet svært attraktivt for veldig mange. Men området er sterkt truet av nedbygging og har gjennomgående stort behov for bedre vern og andre bevaringstiltak enn andre områder i Buskerud fylke. Vi foreslår derfor en akutt redningsaksjon, hvor følgende elementer bør stå sentralt: Grytehullstjernene Storetjern og Vesletjern med skogen rundt, naturlig rammet inn av skogkledte åser med boliger grensende mot vest og øst. Industri og grustak som stadig rykker faretruende nærmere mot nord og syd er den største trusselen mot dette naturminnet, og ytterligere nedbygging av skogen må stanses straks. Hvis vern etter naturmangfoldloven skal være et redskap for å bevare biologisk mangfold, må myndighetene satse sterkt også på små verneområder som dette. Våtmarker er dessuten blant verdens mest truede økosystemer,¹² og de vannfylte dødisgropene er også av den grunn av høy verneverdi. De intakte lavlandsmyrene på Hensmoen kan også være av høy entomologisk verdi med flere interessante insekter ettersom zoolog Kåre Elgmork omtalte Storetjern som verneverdig i 1974.¹³

¹⁰ Stortingsmelding 58 (1996-1997)

¹¹ <http://www.miljostatus.no/tema/Naturmangfold/Internasjonale-konvensjoner/Konvensjonen-om-biologisk-mangfold/>
¹² *ibid*

¹³ Biologisk undersøkelse av Even W. Haussen og Bård Engelstad på oppdrag fra Fylkesmannen i Buskerud i forbindelse med våtmarksvernet av Ådalselva. Forfatterne påpeker at Storetjern ble omtalt som verneverdig av Kåre Elgmork i 1974

Vi imøteser orientering i den videre saksgangen, og vil til slutt påpeke at Norge også har et internasjonalt ansvar i å ta vare på landskap som åpner for forståelsen av istidene. Skogen på Hensmoen er en grønn lunge sentralt på Ringerike, og gir et representativt utsnitt av norsk kvartærgeologi.

Med vennlig hilsen

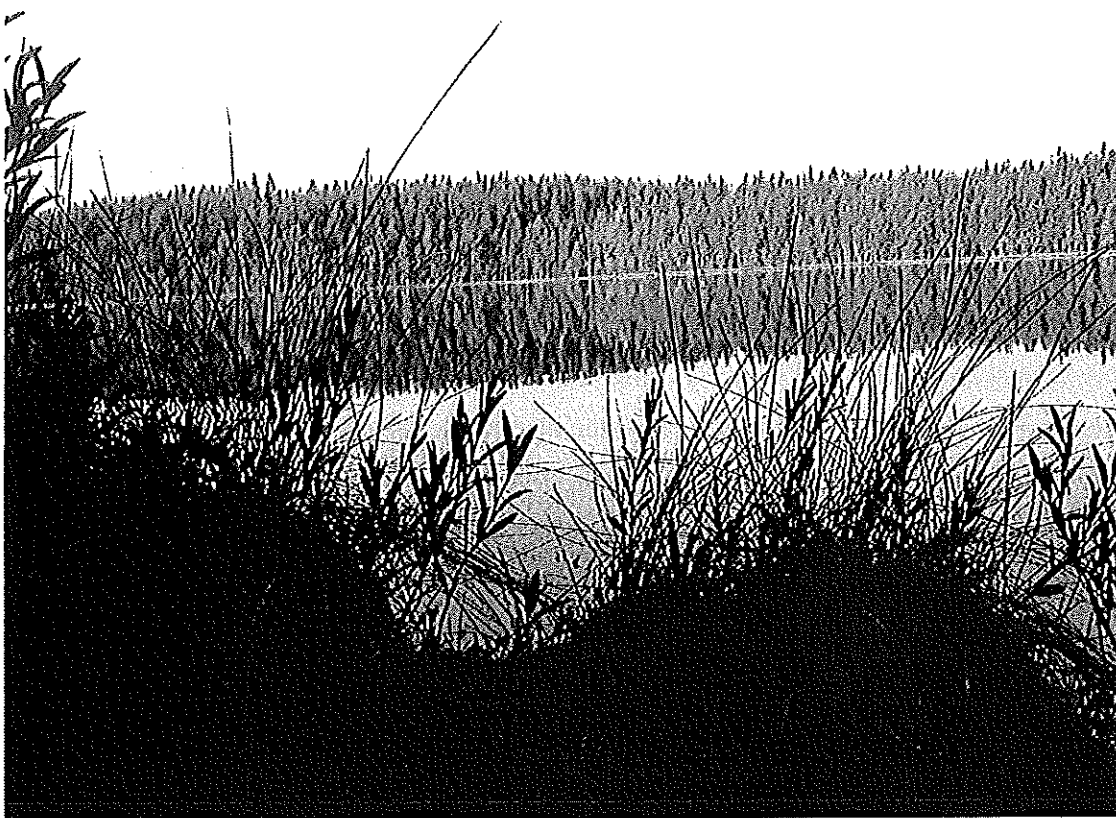

Nærmiljøgruppa

Hen, Vågård og Nymoen

Eva Liell

Ellen Rosø

Naturarv: Det tar ti tusen år å danne ei myr, og våtmarksområdet på Hensmoen er dermed svært verdifullt. Storetjern er for øvrig usedvanlig stort for å være et grytehullstjern.

Vesletjern: Det minste grytehullstjernet er et populært badevann og bidrar til å skape mangfold i skogen på Hensmoen.

